

De volkeren onderweg (Exodus 17,18)

- Het is opvallend hoeveel leiders in de bijbel een opleiding als herder achter de rug hebben. Abraham en alle aartsvaders zijn allereerst herder. En Rachel herderin.

Mozes is opgeleid tot herder door zijn schoonvader

Koning Saul was op zoek naar de ezellen van zijn vader toen hij gezalfd werd en David weidde de kudde toen Samuël kwam om hem te zalven.

Herder zijn is hoeden. De zogende vol zorg weiden, de jongen dragen in je armen. Het is opkomen voor de zwakken die aangevallen worden.

Het beeld van de mens naar Gods hart is de herder. De hoeder van al wat leeft. Steeds meer wordt de herder ook de typering van God. Psalm 23 schildert God als een herder en een gastheer die je zo graag ontvangt.

Alle profeten spreken over God als de ware herder i.t.t. de leiders die het volk uitbuiten. Uiteindelijk is alleen God de ware herder.

In het evangelie van Johannes heet Jezus de goede herder. Goed is hier de ware, de klinkklare, herder. En als er van Jezus staat dat hij zegt : "De vader en ik zijn één", dan slaat dat op dit herderschap. De eenheid is gelegen in dezelfde wijze waarop zij hoeden.

De maatstaf voor alle leiderschap is de herdersstaf. Dit is één van de belangrijkste lijnen in de bijbel.

- Tegen deze achtergrond zien we vanmorgen een andere lijn.

In Exodus 17 komen we ineens de Amelekieten tegen. In Deuteronomium 25 wordt ons verteld dat die ontmoeting een vreselijke is geweest. Amelek viel Israël van achteren aan. Ze hebben zo de zwakken gepakt. Dat is voor bedoeïenen in de woestijn het meest erge wat je kunt doen. Achter zijn de zieken, de vrouwen met de zogende kinderen, de ouden die hulp nodig hebben, de kleinen die gedragen moeten worden.

Van achteren aanvallen riekt naar fascisme. De sterke die het gemunt heeft op de zwakke. Jethro als leider van het volk van de Midianieten wordt als tegenbeeld getekend. Hij heeft aan de bevrijdingsgeschiedenis van Israël ontdekt dat hier de mens mag leven, dat hier de mens van verdrukking gered wordt en de vrijheid tegemoet gaat. Hij wordt niet bekeerd of zo, maar hij sluit een verbond met Israël omdat hij mee wil in die bevrijdingsbeweging. Hier blijkt Israël de steen in de wereldvijver te zijn die zijn kringen trekt. Zo is Israël bedoelt.

Amelek mag nooit vergeten worden zegt God in Deutr. Het kwaad moet uitgeroeid worden als een kwaadaardig gezwel.

Als Saul koning wordt is het eerste wat hij moet doen, ten strijde trekken tegen de Amelekieten en hen als een gezwel verwijderen.

Hij neemt Agag als een trofee mee.

In de novelle Esther komen we Haman de Agagiet tegen. Hij wil alle joden doden. Agag had nog een nacht geleefd. Samuël doodde hem. Maar in die ene nacht heeft hij Agag verwekt, zegt Israël.

- Tot op vandaag viert Israël het Purimfeest vooral ook om te gedenken dat Haman tot op vandaag telkens weer de kop op steekt. Hij is altijd weer het antwoord op de roep naar een sterke man. Hij is het antwoord op het verlangen naar rust en orde. Mannen als Haman komen op in een wereld waarin de leegte heerst.

Als je de maatstaf van de herder ter hand neemt en die als een wichelroede hanteert dan voel je hoe deze mentaliteit van het fascisme telkens weer voelbaar is.

Het beeld is zo helder.

Mozes moet de herdersstaf, de maatstaf van Gods recht hoog houden. Alleen dan verliezen de Amelekieten.

Maar dat gaat niet vanzelf. Je durft het vandaag nauwelijks te zeggen, maar het priesterschap dient om de goddelijke maatstaf hoog te houden.
Verrassend toch hoe je er niet aan ontkomt de bijbel te lezen en bij voortduring de wereld van vandaag voor ogen te hebben.

Jan de Geus.